

Milieujaarrapportage 2023

Opgesteld door: Facilitair Bedrijf

Auteurs: E. Puppels/G. Wessels/H. Gerritsen

Datum: maart 2024

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	5
2. Inleiding	6
3. Milieuprestaties lucht.....	8
4. Milieuprestaties geluid	11
5. Milieuprestaties afval.....	12
6. Milieuprestaties water.....	15
7. Milieuprestaties energie	18
8. Milieuprestaties externe veiligheid	23
9. Verantwoording milieujaarplan	26

Bijlagen:

1. CO2 footprint locatie Almelo
2. CO2 footprint locatie Hengelo

1. Voorwoord

Voor u ligt de Milieujaarrapportage 2023 van ZGT, een ziekenhuis met twee locaties met ieder een eigen locatieprofiel in Almelo en Hengelo.

Naast het leveren van goede medisch specialistische zorg aan de Twentenaar heeft ZGT als organisatie ook te maken met de wet- en regelgeving op gebied van milieu en duurzaamheid.

We voelen daarnaast onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om ook op dat gebied 'goed huisvaderschap' te tonen. Daarom heeft ZGT zich gecommitteerd aan de doelstellingen die in de Green Deal Zorg 3.0 zijn opgesteld.

In 2023 was duurzaamheid één van de speerpunten in het beleid voor ZGT en in het meerjarenbeleid staan ook de bouwstenen met betrekking tot duurzaamheid voor de komende jaren beschreven.

In 2023 heeft ZGT het certificaat Milieuthermometer Zilver ontvangen en de voorbereidingen voor het traject 'op weg naar goud' lopen momenteel volop.

Kortom, ZGT ligt op koers met betrekking tot verder investeren in duurzaamheid.

F.I.G. Janssen

Raad van Bestuur ZGT

2. Inleiding

Milieudoelstellingen ZGT

In 2023 is de meerjarenvisie voor ZGT vertaald naar bouwstenen voor de uitvoering van het beleid.

Meet- en registratieverplichtingen

Metingen en registraties ten aanzien van lucht, geluid, afval, water, energie en externe veiligheid zijn afzonderlijk beschreven in de volgende hoofdstukken.

In het kader van de zorgplicht omgevingsvergunning moet de vergunninghouder een milieulogboek bijhouden waarin, vanaf het moment van het van kracht en onherroepelijk worden van de vergunning, alle milieu- wordt bewaard.

Sinds 2016 gebruikt ZGT de Milieubarometer (Milieu Platform Zorgsector) voor de registratie en verantwoording van milieuzaken en om te benchmarken op gebied van milieu en duurzaamheid met andere zorginstellingen in Nederland.

ZGT maakt ten behoeve van de verantwoording van milieuzaken al enige jaren gebruik van de Milieubarometer van het Milieu Platform Zorg. Ook voor 2023 zullen onze gegevens worden vergeleken met die van andere ziekenhuizen. Gekeken wordt naar milieu impact en CO₂-uitstoot onder andere per fte, per bed en per m². Met de pijler '*Duurzame zorg voor een gezonde toekomst*' in onze meerjarenbeleidsvisie 2023-2026 krijgen deze aspecten de komende jaren uitgebreid de aandacht. In 2030 willen we onze CO₂-uitstoot met 50% verminderen en in 2050 met 95%. Daarnaast heeft ZGT in 2030 tot doel om 50% minder primaire grondstoffen te verbruiken door afval te scheiden en duurzame medische hulpmiddelen te gebruiken.

In navolging van de implementatie van de Europese Corporate Sustainability Reporting Directive onderzoekt ZGT de impact van deze regelgeving.

In juni 2023 is de centrale hoofd-verdeelinrichting in ZGT Almelo grotendeels vernieuwd en daardoor de bedrijfszekerheid voor elektrische installatie sterk verbeterd. De locatie Almelo is nu uitgevoerd met een installatie die beschikt over meer noodstroomvermogen. Dit zorgt voor extra betrouwbaarheid in geval van nood en het maakt het gemakkelijker om onderhoud aan de elektrische installatie uit te voeren zonder dat dit leidt tot overlast in het huis.

Door boven genoemde verbeteringen zijn we goed voorbereid op de toekomst en is het mogelijk om in 2024 PV-panelen te kunnen plaatsen op het parkeerterrein in Almelo.

Handhavingbezoeken

Op 4 december 2023 heeft een vertegenwoordiger van de Omgevingsdienst Twente het distributiecentrum van ZGT aan de Diamantstraat 9 in Hengelo bezocht voor een milieucontrole. Het bezoek vond plaats in het kader van het toezicht op naleving van de milieu wet- en regelgeving.

Tijdens de controle zijn geen overtredingen geconstateerd van de milieuvoorschriften die op uw bedrijf van toepassing zijn.

Incidenten en klachten

Op 28 november 2023 is een zak met vloeistof, bestemd voor de dialyse, tijdens het lossen van de vrachtwagen gevallen. Hierdoor is een kleine lekkage ontstaan. Er is achterhaald om welke stof dit ging (vloeistof Zuur Dialyse concentraat) en of deze mogelijk gevaarlijk kon zijn voor omliggende ruimtes, dit bleek niet het geval. De vloeistof is overgepompt in vaten en afgesloten met deksels, extra plastic en tape. Incident is gemeld bij de veiligheidsadviseur gevaarlijke stoffen (EVOFenedex).

3. Milieuprestaties Lucht

Stoom en warmteketels

De stoomketels hebben in 2023 een NOX-meting gehad hiervoor is weer een certificaat afgegeven.

WKK (Warmtekrachtkoppeling) installaties

De WKK-installaties in Hengelo en Almelo vallen binnen de norm. De officiële keuringen zijn uitgevoerd in 2021 en 2022 en voldoen aan de norm. Deze keuringen zijn vier jaarlijks geldig en er is een regelstrategie bepaald om de WKK zo rendabel mogelijk te laten draaien.

Noodstroom diesel (NSA)

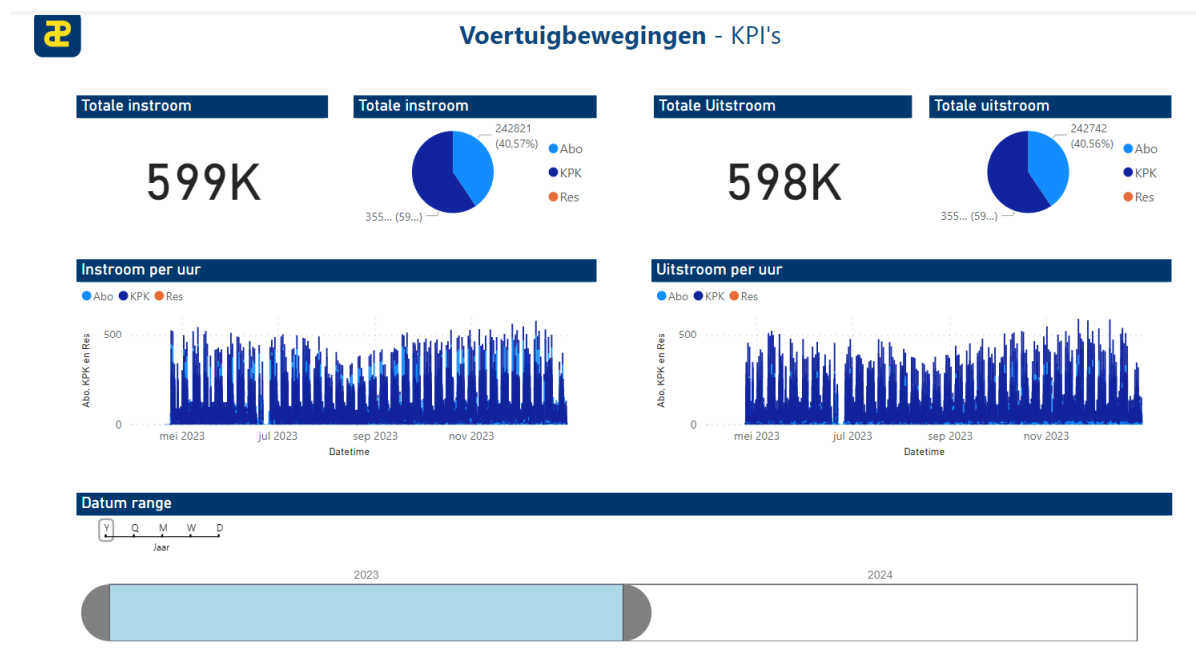
De noodstroom diesel draait minder dan 500 uur per jaar, waardoor er geen wettelijke verplichtingen aan vast zitten.

Ondergrondse opslag

De ondergrondse wordt op beide locaties jaarlijks gekeurd door een externe instantie (rapportage bij TD), dit conform de vigerende wetgeving BOOT. In 2023 is de ondergrondse tank in Hengelo vervangen door een ietwat kleine bovengrondse tank. In 2024 wordt de ondergrondse opslagtank gesaneerd.

Vervoersbewegingen

Onderstaand een tabel van de vervoersbewegingen op de parkeerterreinen van ZGT voor bezoekers en medewerkers.

¹ Verklaring afkortingen

De organisatie die voor ZGT is belast met het parkeerbeheer heeft in mei 2023 een nieuwe systematiek van managementinformatie ingevoerd. De resultaten van de eerste vier maanden van 2023 zijn niet meegenomen in het overzicht.

Mobiliteit / thuiswerken

Sinds de Corona-periode wordt in ZGT gewerkt met een thuiswerk beleid inclusief voorzieningen om ARBO-technisch gezond thuis te kunnen werken.

De voorbereiding van de Routekaart Mobiliteit die in 2023 ter besluitvorming aan de diverse gremia zou worden voorgelegd heeft iets vertraging opgelopen als gevolg van een aantal grote HR-projecten. De uitrol zal in 2024 ter hand worden genomen.

Wel is in november 2023 een start gemaakt met de implementatie van de leasefiets-regeling, die medewerkers in staat stelt om zelf een e-bike te leasen

¹ Kpk = kortparkeerders (patiënten/bezoekers)
Abo = abonnementen (medewerkers ZGT)

Sinds 2014 zijn de bezoekersparkeerplaatsen in Hengelo en Almelo uitgerust met een slimme bandenpomp.

ZGT Almelo 2023

Aantal gebruikers: 3484

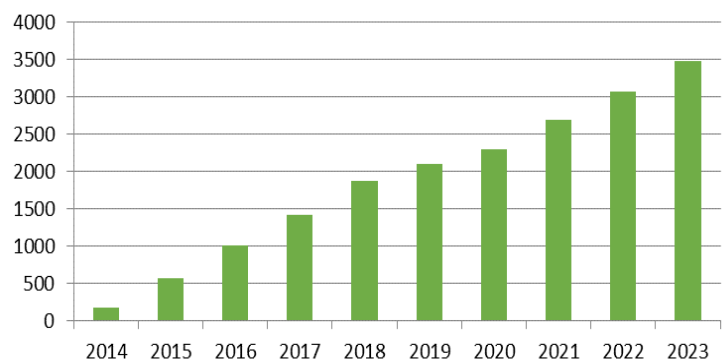
Brandstofbesparing: 19937 liter

CO² besparing: 72 ton

Voorkomen bandenslijtage: 608 st.

Totale kostenbesparing: € 85.197

Aantal gebruikers bandenpomp Almelo

ZGT Hengelo 2023

Aantal gebruikers: 2299

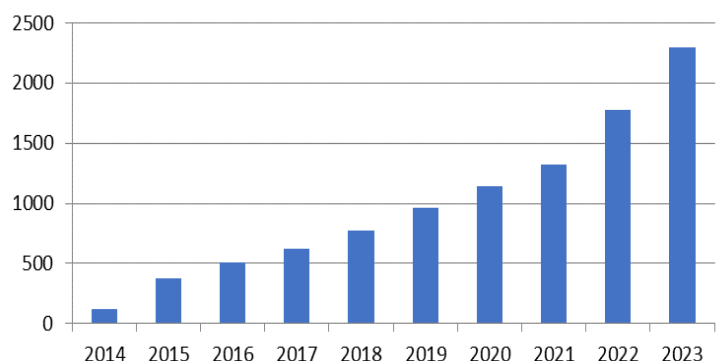
Brandstofbesparing: 15.244 liter

CO² besparing: 53,7 ton

Voorkomen bandenslijtage: 416 st.

Totale kostenbesparing: € 60.782

Aantal gebruikers bandenpomp Hengelo

4. Milieuprestaties geluid

ZGT Almelo

In 2023 zijn er geen klachten ontvangen m.b.t. geluidsoverlast.

ZGT Hengelo

In 2023 zijn geen klachten ontvangen m.b.t. geluidsoverlast.

5. Milieuprestaties Afval

5.1 Inleiding

Het ziekenhuis kent allerlei afvalstromen, deze worden daar waar mogelijk gescheiden ingezameld.

ZGT zet de volgende middelen in op het gebied van afvalbeheer:

- Stimuleren van het scheiden van afval en hergebruik;
- Voortdurende aandacht van het meten en registreren van afvalstromen;
- Voortdurende aandacht voor de verbetering van inzameling, opslag en verwerking van afvalstoffen.

5.2 Afvalpreventieplan – afval project 2022/2023

In 2022 is een geactualiseerd afvalpreventieplan opgesteld en volgens dit plan is voor een groot aantal afdelingen een afvalplan-op-maat gemaakt. Deze plannen zijn in 2023 geïmplementeerd. Dit is terug te zien in de cijfers.

Doel: 40 % meer afvalscheiding

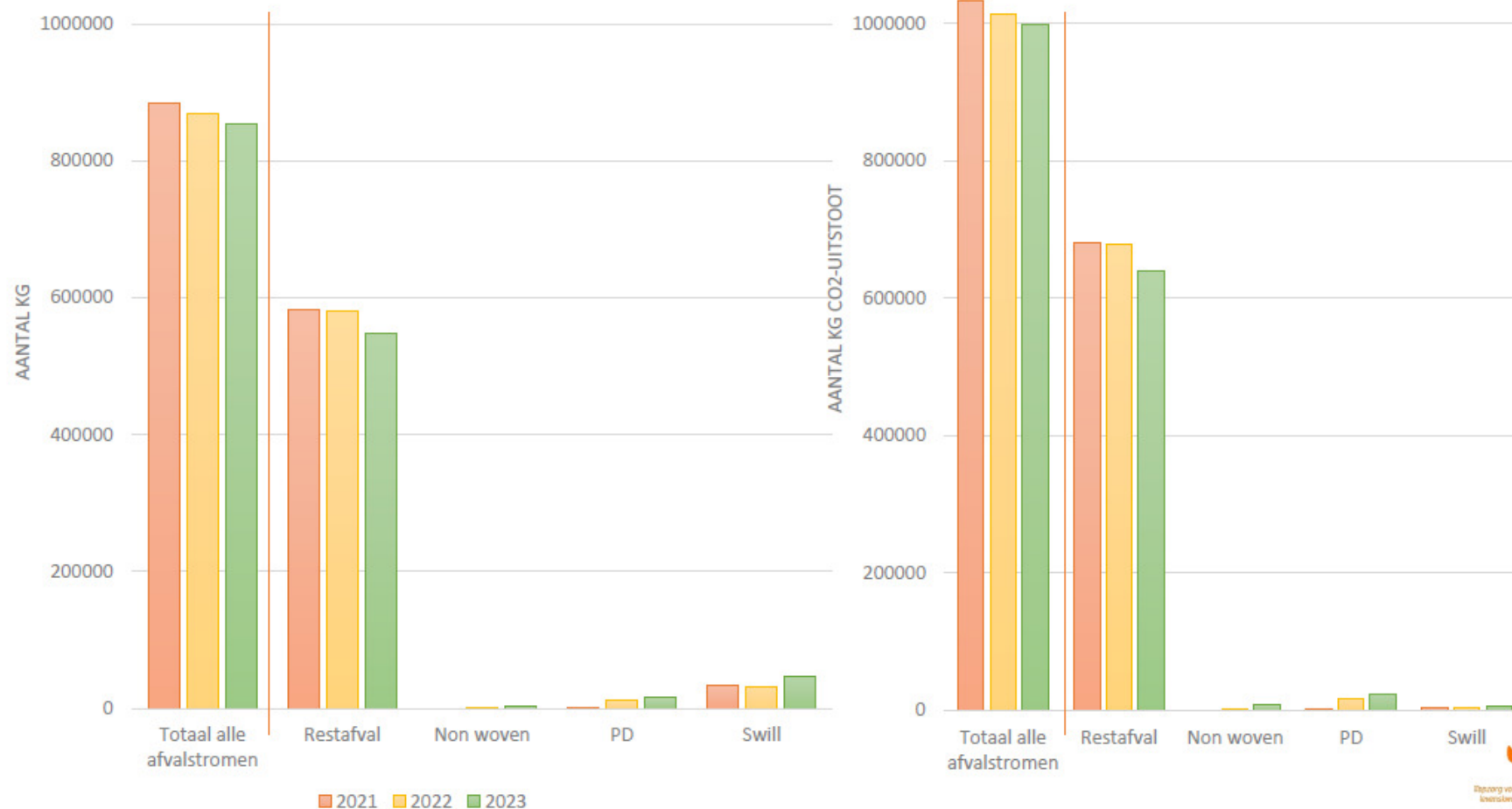
5.2.1 We scheiden nu de verschillende afvalstromen:

- GFT
- papier/karton
- vertrouwelijke papier
- restafval
- SZA
- hout
- oud ijzer
- elektronica
- gevaarlijke stoffen
- lampen
- batterijen

Nieuwe (2023) geïntroduceerde afvalstromen zijn (grafiek blz 13):

- swill
- non-woven
- zachte kunststoffen
- harde kunststoffen (PD)

Totaal binnen ZGT – start medio 2022

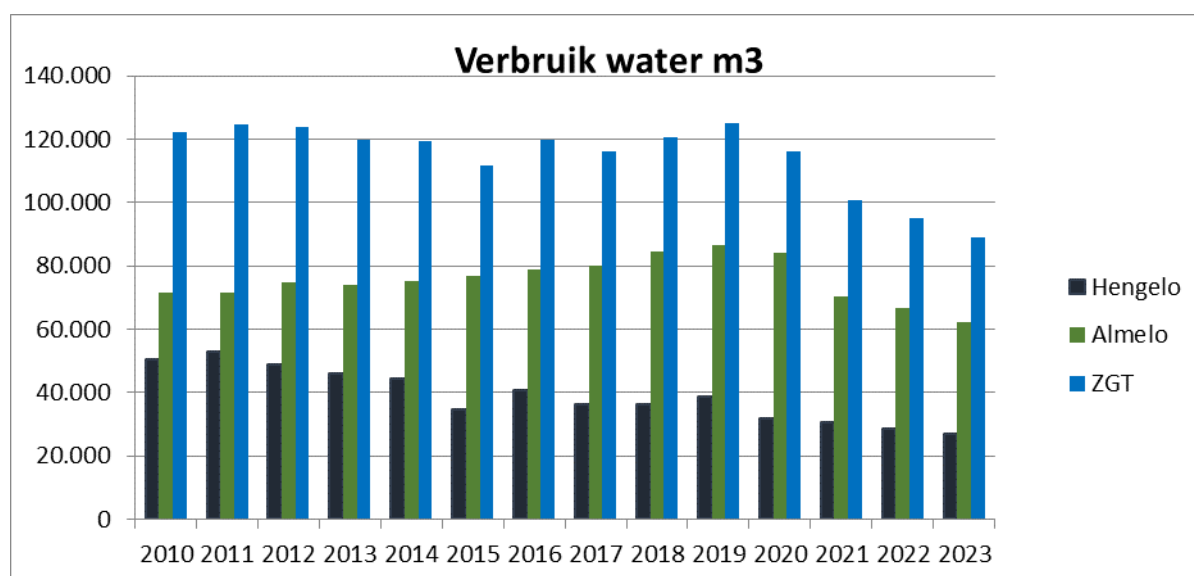

6. Milieuprestaties water

In de Milieu- en WVO-vergunning is o.a. de verplichting opgenomen tot het maandelijks registreren van het watergebruik.

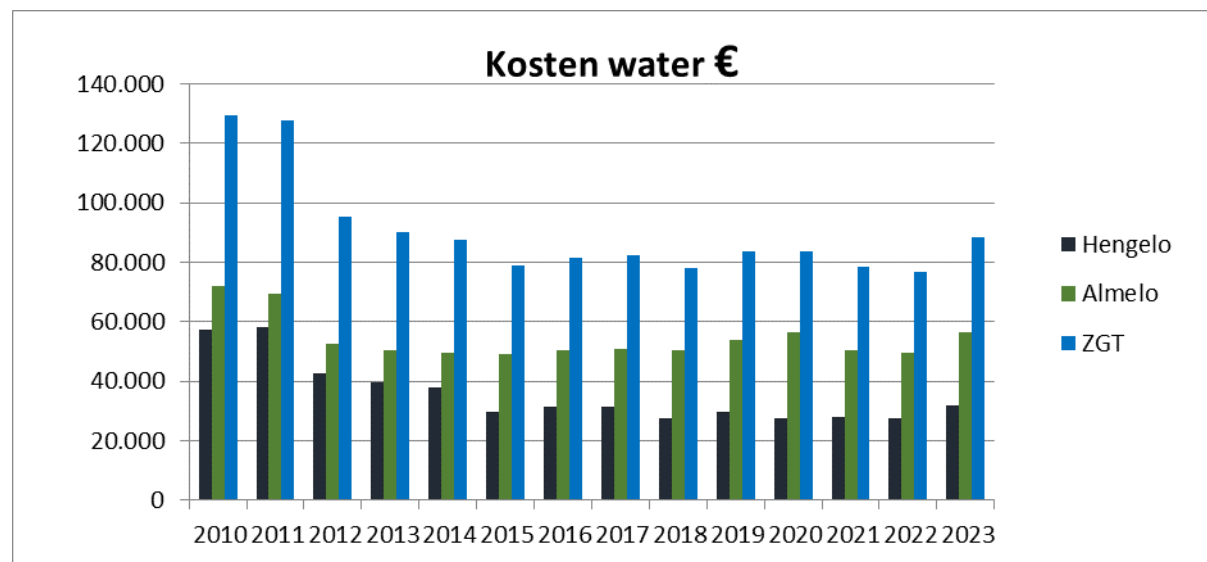
Hieronder is globaal het verbruik en de kosten van het water weergegeven, een nadere analyse is in te zien bij de afdeling Vastgoed.

Verbruik leidingwater in m3

Het waterverbruik in Almelo en Hengelo is in 2023 gedaald, de koeltorens in Almelo verbruiken als gevolg van de aansluiting op de Leemslagenplas minder water, in Hengelo is het waterverbruik opnieuw licht gedaald.

Kosten verbruik leidingwater

De kosten voor verbruik van leidingwater zijn licht gestegen i.v.m. de kostprijs per m3.

Metingen in het kader van de WVO-vergunning

In het kader van de Wet Verontreinigde Oppervlaktewater wordt het afvalwater van de ziekenhuizen bemonsterd, zodat de pH en de concentraties van verschillende metalen EOX en BTEX bepaald kunnen worden.

In 2023 zijn er geen metingen uitgevoerd door de omgevingsdienst.

Legionella

Op beide locaties worden de niet gebruikte tappunten wekelijks gespoeld door medewerkers van Cleancare. De digitale legionella-logboeken worden beheerd door de verantwoordelijke technicus van Vastgoed middels een portal.

Leidingwater

Van het normale water worden 2 keer per jaar, per locatie, 14 legionella monsters genomen. Deze worden opgenomen in het digitale logboek. Ingeval van verhoging is het Ministerie van VROM geïnformeerd en zijn direct gepaste maatregelen genomen. In 2023 zijn geen grote overschrijdingen geweest.

Locatie Almelo is een uitrol van zelf spoelende kranen om zodoende de risico's en kosten van de spoelacties te verlagen.

Locatie Hengelo wordt de legionella beheerst met een Koper-Zilver installatie. Deze installatie zorgt ervoor dat de putcorrosie, die in de warmwater installatie zit, wordt tegengaan. Bijkomend voordeel is dat het ook een preventieve werking heeft op het tegengaan van legionella in de koudwaterinstallatie.

Natte koeltorens

Maandelijks worden de koeltorens van ZGT gemeten op legionella. De resultaten worden opgenomen in het logboek. In 2023 is geen overschrijdende waarden gemeten van legionellavorming in deze installatie.

7. Milieuprestaties energie

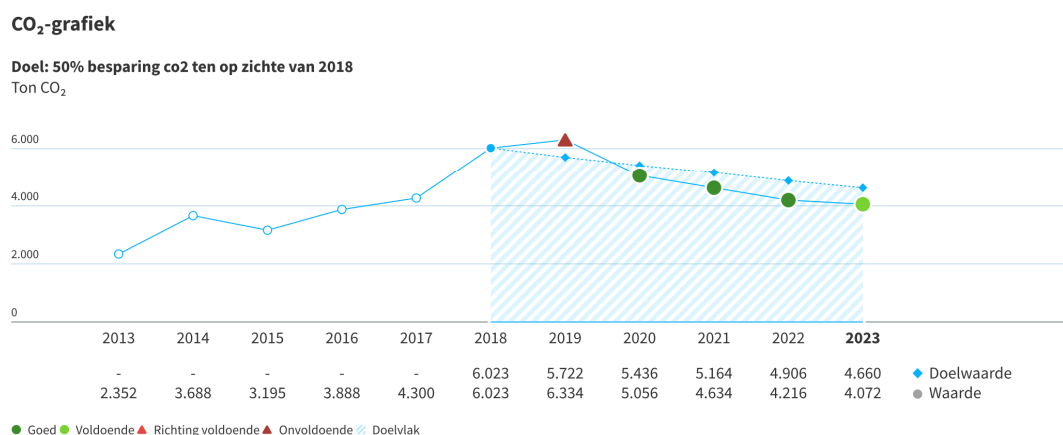
De zorgsector gebruikt veel energie. Dat past niet bij de gezamenlijke ambitie om duurzame zorg te leveren. In oktober 2023 is in ZGT een [campagneweek Zorg voor Energie](#) georganiseerd om bij medewerkers en bezoekers aandacht te vragen voor energieverstopping en kostenbesparingen die daarmee kunnen worden gerealiseerd. In 2023 is maar liefst 13,1 % minder gas en 3,6 % minder elektriciteit verbruikt in de organisatie ten opzichte van 2022.

Deze besparing is gerealiseerd door verplichte energie maatregelen (EML) die in het MJOP zijn opgenomen. In 2023 zijn onder andere grote delen van de LED-verlichting vervangen, luchtbehandelingskasten gerenoveerd, CV- en koel-pompen vervangen voor energie zuinige exemplaren en kloktijden in de regeltechnische installatie aangepast voor de verlichting en luchtbehandeling. Ook de stoombevochtiging is, waar mogelijk, zo veel mogelijk gereduceerd op de poli's en afdelingen.

Meerjaren grafiek

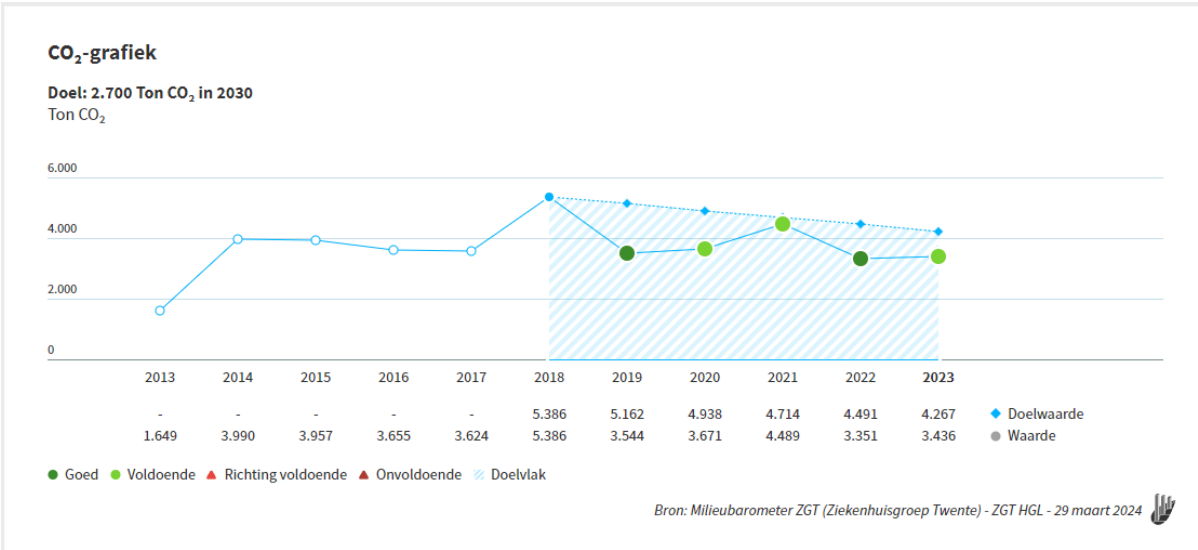
In de grafieken is goed te zien dat we de laatste jaren steeds minder CO₂ uitstoot hebben op fossiele energie verbruiken.

Locatie Almelo

Bron: Milieubarometer ZGT (Ziekenhuisgroep Twente) - ZGT ALM - 21 maart 2024

Locatie Hengelo

Elektriciteit- en gaskosten

Door de energiecrisis en de verhogingen van de belasting zijn de energie kosten in 2023 jaar explosief gestegen.

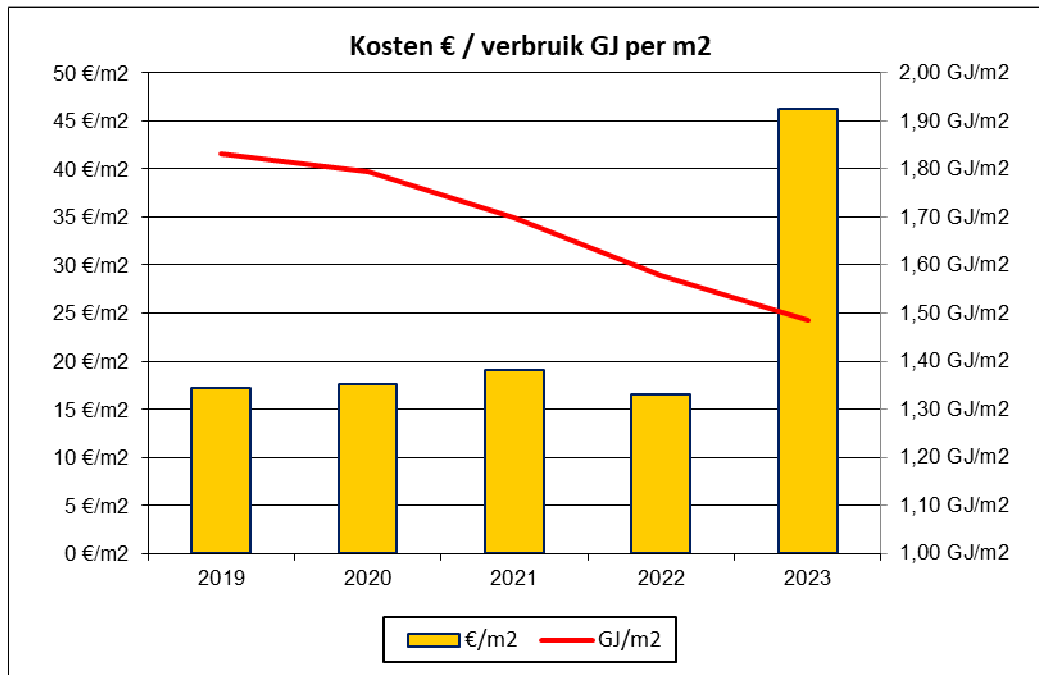
ZGT levert tevens energie aan het openbare net. Daarvoor ontvangen we een vergoeding. De totale elektriciteitskosten van de ZGT worden dan ook bepaald door het totale verbruik en de opbrengsten die we ontvangen vanwege de hoeveelheid energie die terug wordt geleverd aan het openbare net.

Verder worden de volgende maatregelen genomen om de energiekosten zo laag mogelijk te houden:

- Samenwerking met Intrakoop, waardoor tegen een zeer scherpe prijs kan worden ingekocht.
- Doordat we aangesloten zijn bij een landelijke noodstroom-pool, krijgen we hier ook een vergoeding voor. De landelijke noodstroom-pool zorgt ervoor dat het landelijk net stabiel blijft bij calamiteiten op het net, hiervoor worden ook de noodaggregaten van ZGT gebruikt.
- Door de installaties op de juiste manier in te zetten kan een daling van de kosten en energie worden bewerkstelligd. Voorbeelden daarvan zijn:
 - 1 Het vervangen van bestaande luchtbehandelingskasten door kasten met een hoger rendement bij grote verbouwingen en renovaties.
 - 2 Het inregelen van de energiestromen, CV- en koelzijdig
 - 3 Stoom bevochtiging vermindert op de afdelingen waar er geen wettelijke eisen voor zijn.
 - 4 Kloktijden van verlichting en luchtbehandeling opnieuw ingeregeld voor beide ziekenhuizen.
 - 5 Traditionele verlichting vervangen voor LED-verlichting en in projecten alleen nog LED-verlichting toegepast.

In juni 2023 is de centrale hoofdverdeelinrichting in ZGT Almelo grotendeels vernieuwd en daardoor de bedrijfszekerheid voor elektrische installatie sterk verbeterd. De locatie Almelo is nu uitgevoerd met een installatie die beschikt over meer noodstroomvermogen. Dit zorgt voor extra betrouwbaarheid in geval van nood en het maakt het gemakkelijker om onderhoud aan de elektrische installatie uit te voeren zonder dat dit leidt tot overlast in het huis.

Door boven genoemde verbeteringen zijn we goed voorbereid op de toekomst en is het mogelijk om in 2024 PV-panelen te kunnen plaatsen op het parkeerterrein in Almelo.

Businesscases/duurzame oplossingen

1. Warmtenet:

ZGT is met verschillende partijen in gesprek over aansluitingen op een warmtenet voor beide locaties. De verwachting is dat als de WKK's afgeschreven zijn deze niet vervangen zullen worden. Er wordt naar alternatieven gezocht.

We zijn in Almelo met Urenco in gesprek om de warmte van Urenco die over is naar ZGT te transporteren via een warmteleidingnet. Dit in samenwerking met de gemeente Almelo.

Voor Hengelo onderzoeken we de optie om hybride warmte pompen toe te passen die mogelijk in de toekomst in gezet kunnen worden in combinatie met waterstof. Daarnaast voeren we gesprekken met Twence om mogelijk warmte van Twence naar ZGT Hengelo te transporteren middels een warmtenet.

7. Milieuprestaties Externe Veiligheid

Green Deal:

In december 2022 heeft ZGT getekend voor de Green Deal 3.0: ZGT zet zich in om binnen één of meer thema's van de Green Deal de volgende acties te ondernemen:

I. Bevorderen van gezondheid;

Gezondheid is voor ieder mens één van de belangrijkste elementen voor een gelukkig leven, zo staat in de missie van ZGT. Dit geldt ook voor onze medewerkers. We willen dat ze goed in hun vel zitten. Want als zij goed voor zichzelf en voor elkaar zorgen, zijn ze beter in staat om voor een ander te zorgen. ZGT streeft, naar een gezonde en vitale werkcultuur waarbij aandacht is voor de mensen zelf, hun veerkracht en wat hun leven betekenisvol maakt. We stellen medewerkers in staat om gemotiveerd, gezond en met plezier hun kwaliteiten te benutten en dat zij fysiek, mentaal en sociaal-emotioneel in balans zijn met hun omgeving. Als werkgever zal ZGT dit zoveel mogelijk stimuleren en faciliteren d.m.v. een doorlopend meerjaren vitaliteitsprogramma "Samen Vitaal" waarbij het concept positieve gezondheid (Machteld Huber) wordt geïntroduceerd en het bewustzijn en handelingsperspectief ten aanzien van vitaliteit wordt vergroot door o.a. een laagdrempelig en inspirerend portal / dashboard waarin alle bestaande en nieuwe interventies worden belicht.

II. Bevorderen van bewustwording en kennis over impact van de zorg op milieu en klimaat en vice versa;

In ZGT is een projectorganisatie opgezet om gezamenlijk toe te werken naar de Milieuthermometer Zilver-status. Met behulp van Green Teams worden werkprocessen gescand op milieu-impact en mogelijke alternatieven die minder belastend zijn voor het milieu.

Door aan te sluiten bij het Milieu Platform Zorg ontvangen we informatie die in de organisatie wordt gedeeld en participeren we via de Milieubarometer in de benchmark met andere ziekenhuizen.

III. Verminderen CO₂-emissie van gebouwen, energie en vervoer;

ZGT maakt gebruik van kansen en participeert bij innovaties in de regio op gebied van Lake Source Koeling en momenteel wordt met een uraniumverrijkingsfabriek onderzocht of de warmte die daar vrijkomt naar het ziekenhuis kan worden getransporteerd om het ziekenhuis te verwarmen. Op die wijze zou het ziekenhuis vrijwel Almelo CO₂ neutraal kunnen worden.

IV. Circulair en spaarzaam met grondstoffen en materialen werken;

Met behulp van het duurzaam inkoopbeleid dat in 2022 is vastgesteld wordt een stap gezet op het gebied van circulair werken. Duurzaamheid is daarmee verankerd in het inkoopbeleid en zal in steeds meer programma's van eisen een vast onderdeel zijn.

V. Verminderen van de milieubelasting van medicatie(gebruik)

In ZGT wordt doorlopend gemonitord of voor belastende medicatie een alternatief kan worden voorgeschreven. Dit is onder andere al succesvol toegepast bij de anesthetica die op de OK wordt gebruikt. Ook worden voorschrijvers gewezen op de milieubelasting van bijvoorbeeld Diclofenac en daarbij wordt een alternatief geadviseerd dat in veel gevallen dezelfde pijnstilling levert, maar minder belastend is. Dit heeft permanente aandacht in de organisatie.

De doelen zijn vertaald naar bouwstenen in meerjarenbeleid van ZGT.

Milieuthermometer

In december 2023 is in ZGT een controle-audit voor Milieuthermometer **Zilver** uitgevoerd.

Uitkomst daarvan was dat ZGT het certificaat MT Zilver behoudt. In 2024 vindt opnieuw een controle audit plaats en in 2025 wordt weer een uitgebreide audit Zilver of Goud uitgevoerd. In de loop van 2024 zal duidelijk worden welke audit ZGT gaat aanvragen.

Audit Gevaarlijke Stoffen

De jaarlijkse audit door de veiligheidsadviseur van de Ondernemersvereniging Evofenedex heeft plaatsgevonden op 8 november 2023 en de verbeterpunten zijn inmiddels opgepakt en teruggekoppeld.

Benchmark Milieubarometer:

ZGT maakt ten behoeve van de verantwoording van milieuzaken al enige jaren gebruik van de Milieubarometer van het Milieu Platform Zorg. Ook voor 2023 zullen onze gegevens opnieuw worden vergeleken met die van andere ziekenhuizen. Gekeken wordt naar milieu-impact en CO2-uitstoot onder andere per fte, per bed, per m2.

Projectgroep Duurzaam ZGT 2023

De projectgroep Duurzaam ZGT richt zich op het uitvoeren van de actiepunten uit het meerjaren milieubeleid. De projectgroep is als volgt samengesteld:

- Ellen Puppels, manager bedrijfsveiligheid en milieucoördinator
- Gerrit Wessels, gebouwbeheerder
- Hilde Kerkdijk, projectmedewerker Fysieke Veiligheid
- Bas Achterhuis, projectmedewerker Fysieke Veiligheid
- Margriet Westerman, secretaresse OK
- Haico Gerritsen, coördinator transport
- Alexandra van der Linden, beleidsmedewerker P&O
- Marijn Hoek, Unithoofd Zorg
- Ellen Backus, anesthesioloog (namens Coöperatie Medisch Specialisten)
- Rémon van der Aa, deskundige DSMH
- Lesley Gemser, kwaliteitsfunctionaris apotheek
- Joke ten Hove, inkoper

De projectgroep heeft in 2023 acht keer vergaderd.

Aan het eind van 2023 waren er in totaal 15 Green Teams binnen ZGT. De Green Teams onderzoeken de processen op hun eigen afdeling/werkterrein op milieu- en duurzaamheids verbeteringen. In 2023 is veel laaghangend fruit binnengehaald en is het project m.b.t. afval per afdeling uitgewerkt.

9. Verantwoording Milieu jaarplan 2023

Doelstelling	Planning	i.s.m.	Resultaat	Evaluatie
Milieu-jaarrapportage 2022 opstellen	1 ^e kwartaal 2023 versturen aan ARBO-commissie en RvB	Projectgroep Milieu & Duurzaamheid	Verantwoording activiteiten en resultaten handhaving op gebied van milieu	ARBO commissie / RvB
Milieulogboek ZGT	Per kwartaal controle op actuele documenten	Haico Gerritsen, Gerrit Wessels	Actueel Milieu-logboek ZGT	Handhavingsbezoeken Gemeenten Almelo/ Hengelo; Waterschap Vechtstromen
milieuthermometer zilver	Controle Q4-2023	Projectgroep Milieu & duurzaamheid	Milieuthermometer Zilver MilieuPlatformZorg	Certificaat MPZ-Zilver behouden
CO2 routekaart vastgoed	2023 uitwerken t.b.v. goedkeuring in MT/BO	Afdeling Vastgoed	CO2 routekaart vastgoed	Milieu-jaarrapportage
CO2 routekaart mobiliteit	2023 uitwerken t.b.v. goedkeuring in MT/BO	HRM	CO2 routekaart mobiliteit	Milieu-jaarrapportage
		P&O		

Bijlagen

Milieujaarrapportage:

1. Rapportage Milieubarometer / CO2 footprint ZGT Almelo 2023
2. Rapportage Milieubarometer / CO2 footprint ZGT Hengelo 2023